

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPARTMENT OF LANGUAGES AND LITERATURES
P.O.B. 200 • SE 405 30 GOTHENBURG

We offer [net-based courses](#) in Somali
free of charge for citizens of the EU and EEA

BEGINNER'S SOMALI READER PART 4

*Assembled, adapted and tone-marked by
Morgan Nilsson*

Updated
25 January 2022

This is work in progress. Read it critically!

Feel free to contact me with comments.

morgan.nilsson@gu.se

Casharka 1aad

1.1 Dayaxii iyo balligii

Inta aadan akhrin ka hor:

Fiiri sawirrada. Maxaa aad u malaynaysaa in ay sheekadu ku saabsan tahay?

Hadda akhri sheekada, fiirina haddii fikraddaadu ay sax ahayd.

Beri beryaha ka mid ah ayaa nin socoto ihi safar u baxay. Galab ayuu yimid tuulo.

Duleedka tuulada waxa ku yaallay balli, waxaana ku wareegsanaa dad aad u badan.

Dadka tuuladu waxa ay gacmaha ku haysteen xaaqimo, shabaqyo iyo ulo. Waxa ayna ku dhowaanayeen balliga. Waxa ay lahaayeen "Na caawi!" Waxa ayna isku dayayeen in ay wax kala soo baxaan.

dayax -a *måne*

balli -ga *damm*

inta ... aan ... ka hor *before | innan*

galab -ta *afternoon | eftermiddag*
tuulo -da *village | by*

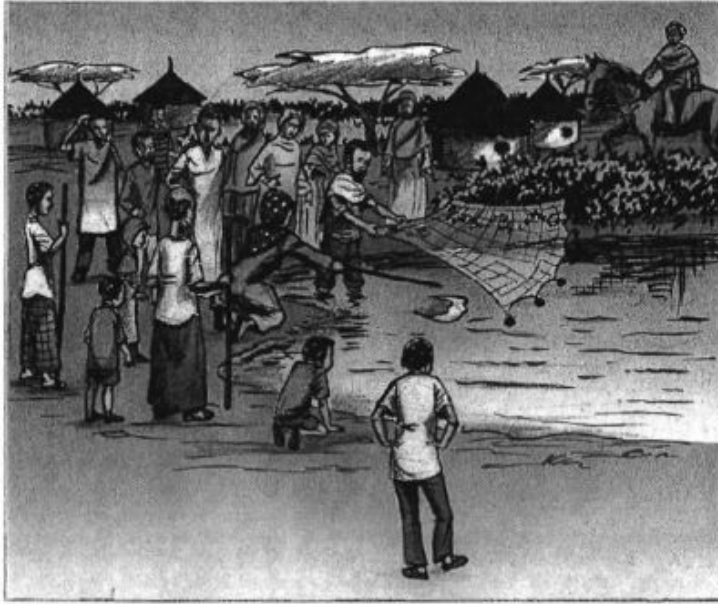
duleed -ka *outside, outskirts | utsida, utkant*

ku wareegsan ADJ. *surrounds | finns runt om, omger*

shabaq -a *net | nät*

dhowaadaa, dhowaataa *närmar sig*

lahaayeen *they said | de sade*
isku dayaa *försöker*

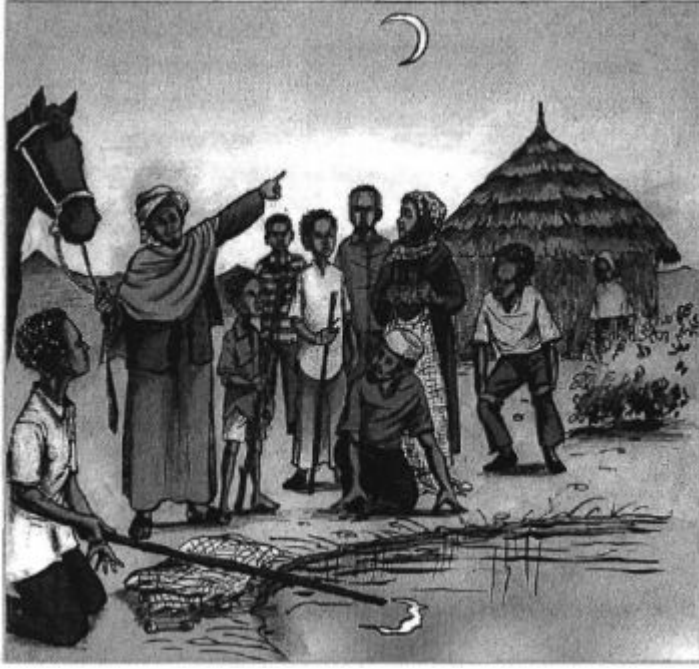

"Maxaa dhacay?" ayaa uu weydiiyey ninkii socotada ahaa.

"Dayaxii! Waxaa uu ku dhacay balliga waanan ka soo saari kari weyney." Waxa ku jawaabay dadkii masaakiinta ahaa ee tuulada degganaa.

"Maxaa!" ayaa uu yiri ninkii socotada ahaa. "Fiiri cirka. Waa kaa dayaxii. Weli halkiisii buu joogaa."

waanan < waa + aan + na and I /
and we | och jag / och vi
ka soo saaraa takes up from | tar
upp ur
miskiin -ka, AR PL **masaakiin -ta**
poor | fattig

Dadkii tuuladu ma ay dhegeysan ninkii waxa uu u sheegay. Waxa ay ku yiraahdeen, "Iska tag oo jidkaaga mar."

*maraa passerar, går förbi
jidkaaga mar res din väg*

Ka jawaab su'aalahan.

1. Maxaa ay dadku isku dayeen in ay sameeyaan?
2. Maxaa ay ugu maleeyeen in dayaxu ku jiro balliga?
3. Kee caqli badan ayaad u malaynaysaa - ninka safarka ahaa ama dadkii tuulada? Sheeg sababta.

Astaamaha hadalka.

astaanta hadalka *speech mark,
citation mark | anföringstecken,
citationstecken*

Fiiri weerooyinkan ka yimid sheekada.

"Maxaa dhacay?" ninkii ayaa su'aalay iyaga.

"Dayaxii waxa uu ku dhacay balliga waanan ka saari kari weyney," waxaa yiri dadkii tuulada.

Waxa aan isticmaalnaa astaamaha hadalka sida hakadyada in ay na tusaan erayada ay dadku yiraahdeen.

hakad -ka comma | kommatecken

Geli astaamaha hadalka weerooyinkan.

1. Xaggee ka timid? waxa weydiyey dadkii tuulada.

2. Waxa aan ka imid meel fog waxa ku jawaabey ninkii dalmaraha ahaa.

dalmare -ha resenär,
upptäcksresande

3. Fadlan na caawi si aan u badbaadinno bisha waxaa ku yiri carruurtii mid ka mid ah.

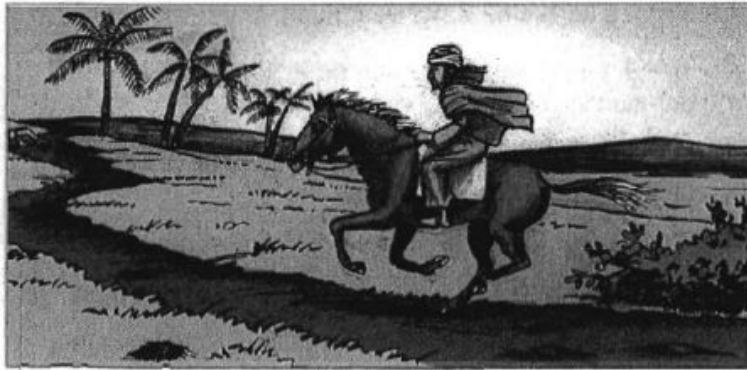
badbaadiyaa räddar, skyddar

4. Bishu kuma jirto balliga waxa yiri dalmarihii.

5. Aaway iyadu? waxa su'aalay nimankii mid ka mid ah. aaway? *where is? | var är?*

6. Waxa ay ku taal cirka waxa ku jawaabay dalmarihii.

Qor sheeko.

Ka soo qaad in aad tahay dalmarihii sheekada.

ka soo qaadaa *imagines | föreställer sig*

* Maxaa tahay?

Ma waxa aad tahay farriin-wade, ganacsade, tuug ...?

farriin-wade *-ha budbärare*
ganacsade *-ha businessman | affärsman*

* Xaggee baad ka timid?

* Maxaa aad uga tagtay meeshaas?

Qoyskaagii maxaa ku dhacay?

Ma samaysay wax xun?

* Sidee baad ku safraysaa?

faras, lug ...

* Xaggee baad u socotaa?

Sheeg sheekadaada iyo sida aad ku timid
tuulada.

Af-Soomaali, Fasalka 4aad, Hargeysa & Muqdisho 2001: x-x

1.2 Dadkii hore

Sidii ay dadkii hore u heleen dabka

Markii hore dadku ma ay aqoon sida dabka loo sameeyo. Cuntadooda oo dhan qaydhiinka ayaa ay ku cuni jireen. Waa dambe ayaa ay dabka heleen.

qaydhiin
waa -ga time | tid
dambe later | senare

Waxa laga yaabaa in ay dabka ka heleen geed uu danab gubay oo ololaya.

laga yaabaa is possible, is probable
| är möjligt, är troligt
danab -ka blix | lightning
gubaa sätter eld på | puts on fire
qarax -a explosion

Waxa laga yaabaa in qarax dhulka ka dhacay uu gubay dhirtii u dhoweyd.

Waxa laga yaabaa in ay dabka ka heleen laba geed oo si aan ku talagal ahayn isu xoqay.

isu (is+u) against each other | mot
varandra
xoqaa rubs | gnider

Sidee bay reer-miyigu dabka u samaystaan hadda? Maxaa la yiraahdaa marka laba ulood la isku xoqo si dab looga dhaliyo?

dhaliyaa produces | skapar,
åstadkommer

Waxa ay dadkii hore dabka u adeegsan jireen

Ma sheegi kartaa waxa ay dadkii hore dabka u adeegsan jireen?

Markii hore waxa ay dabka u adeegsan jireen kulaalid iyo iftiinsi.

kulaalaa warms oneself | värmer
sig

Ka dib waxa ay ogaadeen in dugaaggu ka baqaan dabka. Berigii dambe ayaa ay heleen xayawaanno kayn ku dhex gubtay.

Waxa ay ogaadeen in hilibka xayawaanku uu ku macaan yahay dubista.

Markaa ka dib waxa ay dadkii hore bilaabeen in ay hilibka ku soshaan dabka dushiisa.

*solaa, soshaa grills | grillar
soshaa, solataa grills for oneself |
grill åt sig själv*

Bilowgii dhaqashada xoolaha

*dhaqdaa, dhaqataa breeds | föder
upp*

Xoolo ma ku dhaqataan gurigiinna?

Xoolahee baa aad dhaqataan? Maxaa aad u dhaqataan? Xoolaha ay dadku dhaqdaan waxa la yiraahdaa dab-joog ama xoolo.

maxaa + u why, varför

dab-joog -ta tamdjur

Berigii hore xayawaannada oo dhammi waxa ay ahaayeen duur-joog.

duur-joog -ta vilda djur

Dadkii hore waxa ay ogaadeen in xayawaannada qaarkood la rabbayn karo.

rabbeyaa tames | tämjer

Qiyaastii xayawaankii ugu horreeyey ee ay dadku rabbaystaan waxa uu ahaa eyga. Dadkii hore waxa ay eyga u adeegsan jireen ugaarsiga iyo in uu ka celiyo dugaagga. Ka dib waxa ay rabbaysteen lo'da, idaha, riyaha, geela iyo dameeraha.

qiyaas -ta estimation |

uppskattning

rabbaystaa tämjer åt sig själv

ka celiyaa håller borta

Maxaa ay dadkii hore u rabbaysan jireen lo'da, eyda, idaha, riyaha, geela iyo dameeraha?

Ku guuri shaxdan buuggaaga shaqada oo buuxi.

Xayawaannadii ay cuni jireen dadkii hore

Xayawaannadii ilaalin jirey dadkii hore

Xayawaannadii ay wax ku raran jireen dadkii hore

Sidii uu dadkii hore beerashada u bilaabay

Dadkii hore waxa uu ahaa reer-guuraa intii uu bartay dhaqashada xoolaha. Xoolahooda ayaa ay hadba meel ula guuri jireen.

intii *since | sedan*

hadba *again and again | hela tiden*

Ka dib qaar ka mid ah ayaa arkay geed haruur ah oo miro bixiyey oo aan cidina beerin.

Qaar ka mid ah ayaa ogaaday in ay dalag beeri karaan haddii ay abuurka meelahaas ku daadiyaan.

abuur -ka *MASS frön, säd*
daadiyaa *strör ut, sprider ut*

Waxa kale oo ay barten sida loo beero khudradda dhulka hoostiisa ka baxda sida moxogga.

ka baxaa *grows | växer, gror*
sida *like (e.g.) | som (t.ex.)*

Arrintaasi waxa ay beddeshay hab-nololeedkii dadkii hore. Halkii ay ka guurguurayeen meel bay degeen.

halkii *instead of | i stället för att*
degaa *settles | bosätter sig, slår sig ner*

Waxa ay doorteen dhul carro-san ah oo roob badan hela. Ka dibna kuwii kale ayaa la soo degay.

Sidaas ayaa ay ku **bilaabmatay** degista dhulku.

degis -ta *habitation | beboelse, bosättning*

Beeraleydi hore xoolahooda waa ay dhaqan jireen

Cilmiga Bulshada, Fasalka 4aad, Hargeysa ???? & Muqdisho 2011: 9–12

Wadahadallo 78-79

shooki -ga *police station | polisstation*

ka soo hor jeedaa *is situated opposite to | ligger mittemot*

sariibad -da *cattle market | boskapsmarknad*

dhakhtár -ka *doctor; health center, clinic | läkare; vårdcentral, klinik*

78.0

x

- Xasan, dukaanka Jaamac xagguu yahay ma taqaan?
- Haa, dukaanka Jirde Muuse ee shookiga agtiisa ah ayuu ka soo hor jeedaa.
- Waad mahadsan tahay.

78.1

- Cali, ma waxaad doonaysaa in aad tagto Hargeysa maanta?
- Maya. Waxaan doonayaa in ann berri Burco tago.
- Oo berri waa ayaanma? Ma Sabti baa mise waa Isniin?
- Waa Salaasa. Shaley Isniintii waxaan ka imid Ceerigaabo.
- Ceerigaabo Hargeysa ma waqooyi bay ka xigtaa?
- Haa.
- Waxaan doonayaa in aan dukaanka Jaamac tago immika, ee xagguu yahay ma taqaan?
- Haa, dukaanka Jirde Muuse ee shookiga agtiisa ah ayuu ka soo hor jeedaa.
- Waad mahadsan tahay. Adigu in aad halkaa tagto ma doonaysaa?
- Haa, oo horta Jirde Muuse ma walaalkaa baa?

- Maya, waa saaxiibkay.
- Oo ma magaaladan ayuu ku nool yahay?
- Haa.
- Daartiisu waa xaggee?
- Daarta dheer ee shookiga agtiisa ah ayay ka soo hor jeedaa.

78.2

- Xasno, xagguu shookigu yahay ma taqaan?
- Haa, shookigu daarta cad buu ka soo hor jeedaa.
- Ma shookigaad tagaysaa?
- Maya. Waxaan tagayaa daar agtiisa ah.
- Ma daarta aabbahaa baa?
- Haa.

79.0

- Iskuulku waa xaggee?
- Iskuulku sariibadda weyn buu bari ka xigaa.
- Sariibadduna xaggay ka xigtaa shookiga?
- Way ka dambaysaa.

79.1

- Waryaa, Nuur! Ma iskuulkii baad tagaysaa?
- Maya. Immikaan ka imid.
- Waa xaggee iskuulku?
- Sariibadda weyn buu beri ka xigaa.
- Sariibadduna xaggay ka xigtaa shookiga?
- Way ka dambaysaa.

- Immika ma sariibaddaad tagaysaa?
- Haa.
- Anigu waxaan doonayaa in aan aqalkii Jaamac Yuunis tago ee ii tilmaan.
- Aqalka Jaamac daarahaa cadcad buu ka dambeeyaa.
- Ma daarahaa cadcad ee waaweyn?
- Haa.
- Mahadsanid.
- Adaa mudan.
- Nabadgelyo.
- Nabadiino.

79.2

- Dhakhtarku xagguu yahay ma taqaan?
- Haa. Aqalkaasuu da dambeeyaa.
- Aqalkee?
- Aqalka cad ee dukaanka weyn agtiisa ah.
- Mahadsanid. Adigu ma doonaysaa in aad dhakhtarka tagto.
- Haa. Horta waa immisadii?
- Waa saddexdii iyo badhkii.
- Waxaan doonayaa iskuulkiina in aan tago afarta oo shan la’.
- Oo waa xaggee iskuulku?
- Waa hudheelka walaalkay agtiisa.
- Ma immikaad tagaysaa iskuula?
- Maya. Immika dhakhtarkaan tagayaa. Afarta iyo badhkana iskuulkaan tagayaa.

Beginning in Somali (1966: 236–245)

Casharka 2aad

2.1 Toddoba nin

Inta aadan akhrin ka hor

u

b. Fiiri cinwaanka sheekadan. Maxaad u malaynaysaa in ay sheekadani ku saabsan tahay?

cinwaan -ka rubrik, titel

t. Ma sheeko run ah baa mise waa mid khiyaali ah?

khiyaali -ga *fantasi, illussion*
khiyaali ah *påhittad*

Hadda akhri sheekadan fiirina haddii fikradahaagu ay sax yihiin.

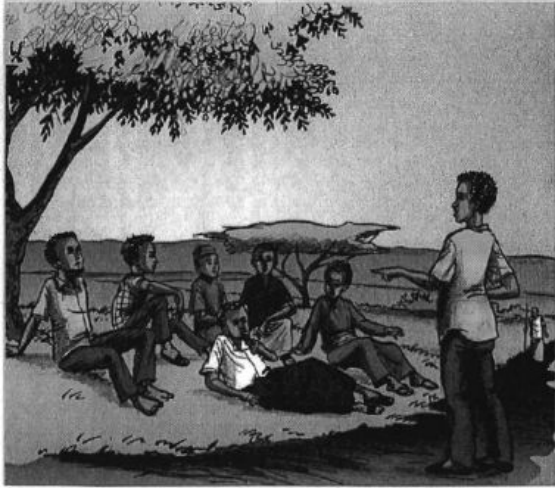
Toddoba nin ayaa maalin is raacay. Markii ay wax badan socdeen ayey istaageen. Mid ka mid ah ayaa yiri "Bal ina tiriya ma dhan nahay?"

taagaa *reser upp, sträcker upp*
istaagaa *ställer sig, stannar upp*

Nimanku waxa ay ogaayeen in ay toddoba ahaayeen markii ay magaalada ka soo tageen. Nin waliba mar ayuu tiriye, laakiin tirin waliba waxa ay ka dhigtay lix. Waxa ay la yaabeen sida ay toddoba nin u noqon waayeen. Waxa ay ogaadeen in uusan qofna maqayn, laakiin qof waliba ee tiriya waxa uu illoobayey naftiisa.

ka dhigaa *resulterar i*

waayaa *misslyckas, förmår inte*
maqan yahay *saknas, fattas*
illoobaa *glömmer*

Iyaga oo la yaaban ninka maqan ayaa oday u yimid, waxana ay weydiisteen in uu tiriyo. Odaygii baa u sheegay in ay toddoba nin yihiin. Nimankii waa ay rumaysan waayeen odaygii.

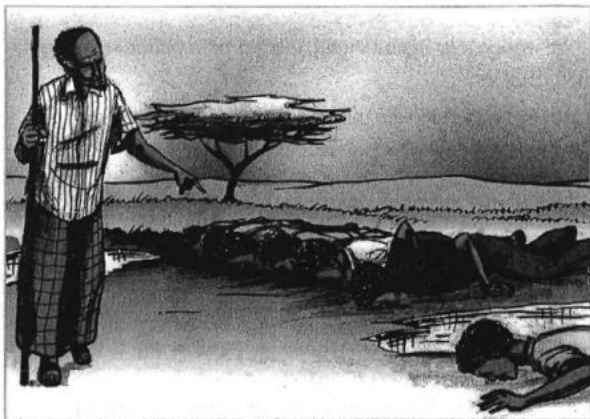
*la yaaban förvånad
weydiiyaa frågar
weydiistaa ber, frågar*

Odaygii waxa uu kaxeeyey nimankii, waxana uu geeyey meel ciiddeedu ay qoyan tahay. Dabadeedna waxa uu ku yiri, "Beerka u jiifsada oo sanku ciidda ku taaga. San waliba waxa uu samaysan doonaa god. Markaas tiriya godadka soo baxa."

*kaxeeyaa tar med sig, för bort
geeyaa brings | för någonstans
ciid -da sand, jord
qoyan våt, blöt
beer -ka lever; här: mage
jiifsadaa lägger sig ner*

Nimankii sidii odaygu uu u sheegay ayey yeeleen. Sidaas awgeed nin walibana waxa uu arkay in ay toddoba yihiin.

*aw -ga orsak
yeelaa går med på (att göra)
sidaas awgeed på så sätt,
därigenom*

Halkaas ayey socodkii ka bilaabeen iyaga oo faraxsan oo sanku dhoobo ku leh.

dhoobo -da lera, gyttja

Ka jawaaba su'aalaha.

1. Nimankii maxaa ay ugu maleeyeen in nin ka dhumay?

*u maleeyaa tror
ka dhumaa försvinner (från)*

2. Kee baad u malaynaysaa in uu caqli badnaa toddobadii nin ama duqii?

3. Maxaa uu duqu ugu sheegi waayey in toddobadii nin ay sanku ku lahaayeen dhoobo?

Xiriiriyeyaal.

Fiiri weerooyinkan sheekada.

Nin waliba mar ayuu tiriyey, laakiin tirin waliba waxa ay ka dhigtay lix.

Waxa ay ogaadeen in uusan qofna maqnaayn, laakiin qof waliba ee tiriya waxa uu iloobayey naftiisa.

Laakiin waa xiriiriye, waxa ay isku xirtaa labo weero.

Weerooyinkan soo socda iskula xir laakiin.

1. Duqii waxa uu u sheegay in ay toddoba yihiin. Nimankii waa ay rumaysan waayeen.

2. Nimankii socodkoodii ayey bilaabeen. Waxaa ay illoobeen in ay nadiifiyaan sankoodii.

3. Duqii dhoobo ayuu ku arkay nimankii sankoodii. Waxna ma uusan u sheegin.

Qor sheeko.

Sheekada toddoba nin waa sheeko-dhaqameed Soomaaliyeed. Ma taqaan sheeko-dhaqameedyo kale ee Soomaaliyeed? Qor sheekadaa.

dhaqan -ka kultur, tradition
dhaqameed traditionell
sheeko-dhaqameed -ka
traditionell berättelse, folksaga

Sifaynta dadka.

Sheekada, ninkii duqa ahaa waxa uu caawiyey toddobadii nin.

Duq waa tilmaan. Waxaan isticmaali karnaa tilmaamo aan dadka ku sifayno.

tilmaan -ta tecken, egenskap

Waxa aan sifayn karnaa sida ay dadku u egyihiin.

Mid ka dooro ardayda fasalkaaga. U sifee ardaygaas saaxiibbadaa adiga oo aan

ka doortaa väljer, utser (bland)
sifeeyaa beskriver

sheegin magaciisa. Ma malayn karaan saaxiibbadaa qofka la sifaynayo?

Sidoo kale tilmaamaha waxa aan u isticmaali karnaa in aan ku sifayno qof dabeecaddiisa. Tusaale ahaan, toddobada nin waxa ay ahaayeen nacasyo. Ninkii duqa ahaana waxa uu ahaa caaqil. Nacas iyo caaqil waa tilmaamo.

dabeecad -da *uppförande, karaktär*

nacas -ka *dumhwoud*

Ma ka fakeri kartaa saddex tilmaamood oo aad ku sifayn kartid saaxiibka kuugu wanaagsan?

Ka qor qoraal aad ku sifayneysid saaxiibka kuugu wannagsan. Sheeg sida uu u eg yahay iyo dabeecadihiisa sida ay yihiin.

Af-Soomaali, Fasalka 4aad, Hargeysa & Muqdisho 2001: xx-xx

2.2 Ganacsigii ka dhexeeyey dadkii hore

Dadkii hore waxa ay bilaabeen in ay degaan ^u meelo kala duwan.

Eeg khariidaddan.

Qor dalalka xiriir ganacsi la lahaa dadkii hore ee xeebaha Soomaaliya deggenaa.

Kumanyaal sano ka hor ganacsato ka kala socota dalalka Carabta iyo Iiraan ayaa xeebaha dalka Soomaaliya iman jirey.

Ganacsatadu waxa ay soo doonan jireen alaab qiimo yar oo ay dunida kale ka iibiyaan.

Ganacsato Carab iyo Iiraan ah ayaa xeebaha Soomaaliya ka samaystay xarumo ganacsi. Saylac ayaa ka mid ahayd xarumahaas ganacsi. Maantana weli waa deked uu ka socdo ganacsi weyni.

Meelahaasi waxa ay ahaayeen meelaha ay reer-guuraaga iyo beeraleydu ganacsiga u iman jireen. Beeraleydu waxa ay keeni jireen hargaha xoolaha iyo subag ay ka ganacsanayaan.

Reer guuraagu sidoo kale hargaha xoolaha iyo subagga ayaa ay keeni jireen. Hase ahaatee waxa intaasi u dheeraa xabkaha, foolka maroodiga, hargo qurux badan oo laga bixiyay xayawaannada naadirka ah iyo baalasha gorayada. Waxyaabahaasi meelaha

kale aad loogama heli jirin. Sidaas awgeed ayaa ay ganacsatadu u jeclaayeen.

Ganacsigii wax kala beddelashada

Berigii hore dadku ma adeegsan jirin lacagta. Ganacsiga badankiisu waxa uu ahaa wax kala beddelasho. Wax kala beddelashadu waxa weeye badeecad lagu beddesho badeecad kale.

Markii hore ganacsatadu waxa ay ka iman jireen dalalka Carabta iyo Iiraan. Waqti ka dibna waxa kale oo ay ka iman jireen Turkiga, Giriigga iyo Hindiya. Ganacsatadu waxa ay Soomaaliya keeni jireen dhar ay ka mid yihiin xariir, maacuun, xawaash, dunta, irbadaha iwm.

Guuri shaxdan. Alaab kasta halka ay leedahay ku buuxi.

dadka soo iibin sii iibin

Reer-guuraaga

Beeraleyda

Ganacsatada dibadda

Dhig badeecadaha wax kala beddelashada meesha ku habboon.

haragga shabeelka, irbadaha, foolka maroodiga, kirliyada, baalasha gorayada,

xariirta, xawaashka, dunta, subagga,
xabagta iyo kuulaha.

Hadda waxa aad matala alaab kala
beddelashada.

Kooxi waxa ay matalysaa reer guuraa yimid
meel xeeb ah oo ganacsi. Maxaa aad soo
beddelan lahaydeen?

Kooxi waxa ay matalysaa beeraley degaanka
ugu dhow ka timid.

Maxaa aad u baahan tihiin?

Kooxda saddexaadna waxa ay matalyaan
ganacsato Carbeed oo u timid in ay alaab ka
soo beddeshaan dadka degaanka. Maxaa aad
soo beddelan lahaydeen? Maxaa aad
filanaysaan in aad meeshani ka heshaan?

Cilmiga Bulshada, Fasalka 4aad, Hargeysa ???? & Muqdisho 2011: 13–16

Wadahadallo 80-81

daar

80.0

- Maxaad doonaysaa?
- Shaadhadh ma haysaa?
- Haa, waan hayaa.
- Midkii waa immisa?
- Waa shan shilin.

80.1

- Waryaa, Jaamac, xaggee tagaysaa maanta?
- Waxaan doonayaa in aan tago dukaankii Warsame.
- Maxaad ka doonaysaa?
- Shaadhadh baan doonayaa.
- Oo waa xaggee dukaankiisu?
- Dhakhtarkuu ka soo hor jeedaa.
- Ma dhakhtarka weyn mise ka yar?
- Ka yar.
- Anna suuman baan doonayaa ee ina mari.
- Ina mari.

80.2

- Maxaad doonaysaa?
- Waxaan doonayaa laba shaadh. Midkii waa immisa?
- Waa shan shilin iyo badh keliya. Adigu maxaad doonaysaa?
- Suuman ma haysaa?
- Haa, waan hayaa.
- Labadii suun waa immisa?

- Labadii suun waa lix iyo konton shilin.

80.3

- Immika xaggeed tagaysaa?
- Waxaan doonayaa in aan tago suuqii.
- Anigu aqalkaygii baan tagayaa.
- Nabadgelyo.
- Nabadiino.

81.0

- Kabo wanaagsan ma haysaa?
- Haa, waa kuwan.
- Waa immisa?
- Waa soddon shilin.

81.1

- Waryaa, Muuse. Maanta magaaladii baan tagayaa ee adigu maxaad qabanaysaa?
- Anna waxaan doonayaa in aan magaaladii tago.
- Magaaladeed tagaysaa?
- Waxaan tagayaa Hargeysa.
- Maxaad ka doonaysaa?
- Waxaan doonayaa kabo.
- Anna shaadhadh baan doonayaa oo waxaan tagayaa Hargeysa.
- Xaggay tahay ma taqaan?
- Haa, waxay inaga xigtaa bari.
- Intee loo socdaa?
- Waxaa loo socdaa saddex maalmood iyo laba habeen.
- Immika waa immisadii?
- Waa labadii.

81.2

- Kabo wanaagsan ma haysaa?`
- Haa, kabo wanaagsan iyo shaadhahd wanaagsan baan hayaa. Waa kuwan.
- Waa immisa labada kabood?
- Waa afar iyo soddon shilin.
- Kuwaasina waa immisa?
- Waa shan iyo konton shilin.
- Kuwaa afar iyo soddonka shilin ah ii keen. Oo shaadhkaasi waa immisa?
- Waa toban shilin.
- Isaga ii keen.

81.3

- Maxaad sheegtay?
- Nabad ee adigu iska warran.
- Waa nabad. Kabo wanaagsan ma haysaa?
- Haa, waa kuwan.
- Immisa weeye?
- Waa toddoba iyo labaan shilin.
- Shaadhahna ma hasyaa?
- Maya, ma hayo.

Beginning in Somali (1966: 246–254)

Casharka 3aad

3.1 Akhbaarta dahsoon

Beri baa waxa jirey oday reer miyi ah. Waxa uu lahaa wiil uu aad u jeclaa. Waxa uu go'aansaday in uu u diro wiilkiisii dugsi ku yaalley magaalo aad uga fog gurigiisa. Noloshuna aad bay uga duwanayd tii guriga ee sahlanaayd, inankana aad bay ugu adkayd in uu la qabsado. Si degdeg ah ayaa wiilkii farriin ugu faray niman safar ah oo ka soo safray reerka aabbihiis meel ku dhow waxa uuna ku yiri, "Aabbahay u sheega in aan shanta wakhti hal weyso ku tukado."

akhbaar-ta *news, information | nyhet(er), information*
dahsoon *hidden | dold, outtalad*

farriin -ta *message | meddelande*

Aabbihii waxa uu helay farriintii waana uu fahmey in wiilku shanta wakhti hal mar wax cuno oo uu rabo in cunto loo soo dhiibo. Waxa uu odaygii bilaabay in uu raadiyo cid magaaladii u socoto. Dhowr cisho ka dib waxa uu helay nin safar ah ee magaaladii u socdo, waxana uu u dhiibey soddon wasladood oo hilib ah iyo jeeg subag ah.

cid -da *people | folk*
cisho -da *day | dygn*

Waxana uu ku yiri dhambaal-wadihii, "U geey cuntadaas wiilkayga. U sheeg wiilkayga

dhambaal -ka *telegram*

in bishu ay soddon maalmood tahay balliguna buuxo." Dhambaal wadihii waxa uu ballan qaaday in uu cuntadii iyo dhambaalka uu u gudbin doono wiilkii in kastoo uusan fahmin farriinta.

balli -ga *pond | damm*
ballan -ka/-ta *promise | löfte*
ballan-qaadaa *promises | lovar*

Intii uu jidka sii socday dhambaalwadihii waxa uu xaday xoogaa hilib iyo subag ah. Markii uu gaaray meeshii uu u socdey waxa uu wiilkii ku wareejiyey cuntadii soo hartay iyo farriintii uu aabbihii uga sidey.

Wiilkii madaxa ayaa uu ruxay waxa uuna furay weelashii. "Hilibka iyo subagga aaway intii kale?" wiilkii ayaa weydiiyey. Dhambaalwadihii oo naxsan waxa uu ku dheygagay wiilkii, waxa uuna weydiiyey sida uu ku ogaadey.

ku dhaygagaa *stares at | stirrar på*

Wiilkii waxa uu ku jawaabay, "Aabbahay ayaa si cad iigu sheegay farriintii uu soo diray." Inankii waxa uu yiri "Bishu waa soddon maalmood micnaheedu waxa weeye in uu soo diray soddon wasladdood oo hilib ah." Markii aan furay koleyga waxaa maqnaaday dhowr wasladdood. Waxa kale oo aabahay yiri, "Balligu waa buuxaa," laakiin waxa aan arkay jeegga subaggu ku jiro in uusan buuxin." Dhambaal wadihii waa uu isku yaxyaxay waa uuna qirtay dembigiisii. Waxa uu weydiistey cafis toos ah oo uu wiilkii si sahal ah ku oggolaaday. Waxa ayna go'aansadeen in ay arrintu halkaas ku dhammaato.

cad *white, light, clear | vit, ljus, klar, tydlig*

cafis -ka *forgiveness | förlåtelse*

Ka jawaab su'aalahan

1. Maxaa uu aabbuhu ugu diray wiilkiisa magaalada?
2. Cunto intee le'eg ayaa uu aabuhu u diray wiilkiisa?
3. Maxaa ay ahayd farriinta uu aabbuhu u diray wiilkiisa?
4. Maxaa aad u malaynaysaa sababta farriinsiduhu uu u xaday cuntada?
5. Sidee ayaa uu wiilku ku ogaaday in cuntadii qaarkeed maqan tahay?
6. Maxaa uu dareemay dhambaal waduhu?
7. Maxaa aad ugu maleyneysaa in wiilku uu isaga cafiyey dhambaal wadaha?
8. La shaqee saaxiibkaa. Ka faker farriin leh labo macno. Dabadeed u sheeg saaxiibbadaa. Ma ka fahmi karaan labo macne?

dareemaa feels | känner, upplever

cafiyaa forgives | förlåter

Raadi erayada dahsoon iyo akhbaarta.

Ninkii duqa ahaa akhbaar dahsoon ayaa uu wiilkiisii u diray. Halkan waxa ku qoran farriimo qarsoon.

Ka raadi erayga dahsoon siddeeddani qoraal. Qor erayga dahsoon.

Qor xarafka ka horreeya K.

Qor xarafka ka dambeeya Y.

Qor xarafka u dhexeeya D iyo S.

Qor xarafka ka dambeeya R.

Qor xarafka ka horreeya U.

Qor xarafka ka dambeeya I.

Qor xarafka labaad ee ka dambeeya X.

Qor xarafka labaad ee ka dambeeya A.

Xaraf kasta ku beddel xarafka ka dambeeya ee xarfaha. Tusaale, haddii aad xarafka Q ku beddeshid xarafka K, xarafka A-na aad ku beddeshid xarafka E oo aad xarafka M-na ku beddeshid xarafka N erayga QAAM waxa uu noqnayaa KEEN.

ku beddelaa changes to, replaces with | byter (ut) mot

Qor saddexdan farriimood.

qaam fykem - qyykkyhuadde - re fodjiim o fid.

Halkani waxa ku qoran saddex weerood. Dib u qor si ay u noqdaan erayo sir ah. Xaraf kasta ku beddel xarafka ka dambeeya ee xarfahan.

b. Fal beerta.

t. Xusuuso xarfaha.

j. Kaalay galabta.

Af-Soomaali, Fasalka 4aad, Hargeysa & Muqdisho 2001: xx-xx

3.2 Baranbaro

Inta aadan akhrin ka hor

u

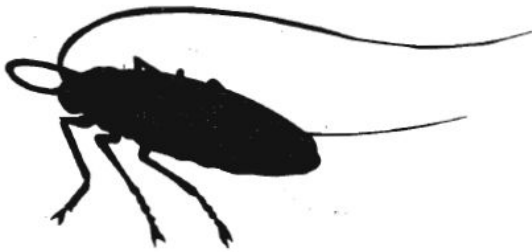
Maxaa aad ka taqaan baranbarada?

Ma jeceshahay?

Ma ka baqdaa?

Kooxo u shaqeeya. Qor afar shay ee aad dooneysid in aad ka ogaatid baranbarada?

Hadda akhri sheekada. Isku day in aad ka heshid sheekada jawaabaha su'aalahaaga.

1. Baranbaradu waa xayawaan dheelmada habeenkii. Taa macnaheedu waxa uu yahay, waxa ay socotaa habeenkii marka ay xayawaannada intooda badani hurdayaan.

2. Baranbaradu waxa ay leedahay lix lugood oo xoogxooggan oo ay uga carari karto cadowgeeda. Baranbaradu sidoo kale waxa ay leedahay labo dareeme oo dhuudhuuban. Waxa ay u isticmaashaa dareemayasha in ay ku uriso sheeyaalka ka fog. Sidoo kale waxa ay ku dareentaa sheeyaalka taabasho iyada oo isticmaalaysa dareemayaalka. Baranbaradu waxa ay had iyo jeer dhadhamisaa cuntada inta aysan cunin ka hor.

3. Waxyaabaha baranbaradu cunto waxa ka mid ah: saabuunta, warqadaha, maqaarka iyo dharka. Sidoo kale waxa ay cuntaa

cuntooyinka looga tago dabool la' aan. Waxaa la sheegay in baranbaradu bilo noolaan karto iyada oo aan cunin cunto.

4. Baranbaradu hal mar ayaa waxa ay dhashaa laba iyo toban ukumood. Ukunteedu waxa ay had iyo jeer ku jirtaa xirmo yar. Dabadeed hooyada ayaa waxa ay ku qaaddaa xirmada calool-ku-jirteeda meesha ay ku dhammaato. Inta badan baranbaradu waxa ay qaaddaa ukunteeda ilaa ay ka dillaacayso. Dabadeed waxa ay dhigtaa meel ammaan ah oo mugdi ah sida armaajo dhexdeed ama musqusha meel ka mid ah.

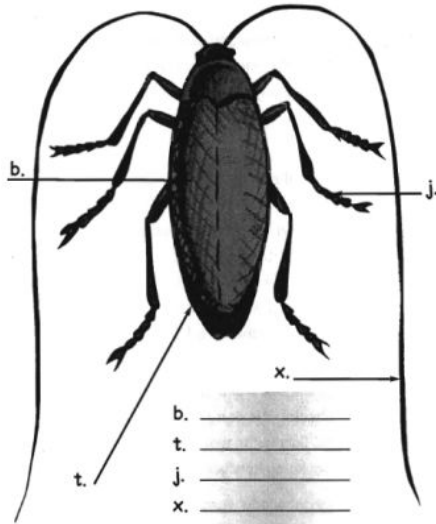
5. Ilmaha baranbaradu waxa ay u eg yihiin kuwa waaweyn, laakiin ma laha baalal. Waxa ay cunaan cuntada kuwa waaweyn cunaan. Carruurta waxaa dhowr jeer ka dhaca maqaarkooda marka ay korayaan.

6. Marka ay baranbaradu wasakhawdo, iyada ayaa si taxaddar leh isu nadiifisa. Waxa ay isku nadiifisaa dareemayaasheeda iyada oo ku soo jiidaysa afkeeda.

Erayo

1. Ku qor sawirka adiga oo isticmaalaya erayadan:

uusley - dareemayaal - baal - lug

2. Magacow laba xayawaan oo kale ee dheelmada.

Fiiri mar kale qoraalka baranbarada.

Qoraalkee baa inoo sheegaya waxyaabahan?

Isku aaddi tirada iyo qoraalka.

sida baranbaradu isu nadiifiso

ilmaha baranbarada

waxa baranbaradu cunto

baranbarada iyo socodka habeenkii

ukunta baranbarada

sida baranbaradu u eg tahay

Akhri qoraalka mar kale kana samee qoraal ku saabsan baranbarada.

goorma ayey seexataa

tirada lugaheeda

waxa ay u isticmaasho dareemayaasha yar-
yar

waxa ay cunto

tirada ukunta ay dhasho

sida ilmuhu u eg yihiin

4. Maxaa aad ka baratay baranbarada?

Dhammaystir weerahan.

Waxa aan horay u oгаа
.....

Waxa aan oгааaday
.....

Waxa aan sidoo kale oгааaday
.....

Shayga ugu xiiso badan ee aan ka oгааaday
baranbarada waa

5. Shanta xeer ee laysaga ilaaliyo
baranbarada waa.

1. Wax waliba ka dhig nadiif.

2. Qaad jajabka sida jab rooti ah. Dabool
cuntada soo harta.

3. Ku buufi gurigaaga sunta cayayaanka.

4. Ka xir duleellada yar-yar ee ay
baranbaradu gasho.

5. Dabool fadhiga musqusha.

Ka jawaab su'aalahan.

1. Maxaa aad ugu malaynaysaa in ay tahay in
aan ka qaadno jajabka yar-yar ee cuntada ah

ee yaal meelaha oo aan islamarkaana daboolno cuntada soo harta?

2. Hal mar, ma ku filan tahay guriga in la buufiyo si baranbarada looga cirib tiro? Sheeg sababta jawaabtaada.

3. Magacow meelaha baranbaradu gurigaaga ka geli karto.

Xeerarka qoraalka.

Fiiri mar kale shanta xeer.

1. Qor shanta xeer ee falalka? Maxaa aad ogaatey? Waxa aan isticmaalnaa amarro marka aan qorayno xeerar.

2. Xeerarku badanaa ma dhaadheer yihiin mise waa ay gaagaaban yihiin?

U shaqeeya koox-koox. U diyaari fasalkaaga xeerar. U qor xeerarka si nidaamsan.

Xiriiriyeyaasha - hase-yeeshee iyo sidaa darteed.

Fiiri qoraalkan.

Ku buufi gurigaaga sun. Hase-yeeshee, qaar baranbarada ka mid ah ayaan dhimanayn. Waxa ay caadaysteen sunta noocaas ah. Sidaa darteed, waa in aad mar waliba beddeshaa daawada.

Hase-yeshee iyo sidaa darteed waa xiriiriyeyaal. Waxa ay isku xiraan labo weerood oo waxa aan u qornaa marka weerta labaad ay ka hadlayso weerta koowaad.

Waxa aan isticmaalnaa hase-yeeshee marka weerta labaad ay ka hadlayso lidka weerta koowaad.

Dad badani waxa ay ka baqaan baranbarada. Hase yeeshee qofna wax ma yeesho.

Waxa aan isticmaalnaa sidaa darteed marka la sharxayo shay aan isku niri weerta hore.

Baranbaradu waxa ay cuntaa cuntada soo harta. Sidaa darteed waa in aan daboolnaa cuntadeenna.

Isku xir weerooyinka adiga oo isticmaalaya hase yeeshee ama sidaa darteed.

1. Waxa aan u malaynayaa in baranbaradu wasakh tahay. Iyaga naftooda ayaa si fiican isu nadiifiya.

2. Baranbaradu waxa ay ka soo geli kartaa guryaheenna meelaha duleela. Waa in aan xirnaa duleelladaas.

3. Baranbaradu waxa ay cuni kartaa waraaqaha. Waa in aan isticmaalnaa dhagax aan ku xirno daloollada.

4. Baranbaradu waxa ay cuntaa saabuunta iyo waraaqaha. Sidoo kale waxa ay jeceshahay cuntada.

5. Maanta waxaa jirta qorrax. Hawadu waa ay qabowdahay.

6. Roob ayaa di'i doona Alle idinkii. Innagu kuma ciyaari karno bannaanka.